

ראיתי - שמעתי

אם הפליטים

שיא וועינת, מגבית ההתגייסות וההצלה" ביום ה' בתל-אביב היתה הופעתה של פסיה שרשבסקי, מורה לשעבר ברשת החינוך "בית יעקב" של "אגודת ישראל" בפולין, שזכתה לתואר "אם הפליטים" בקרב שרידינו.

רסט עבר בין הנוכחים כשדברי האשה הגבוהה, בקולה הערב ובעברית הנפלאה שלה, שהביאה בעקבותיה מפתחות התש"מדה "המשוחררים" אלפי ניצולים לאיטל" יה, החלו לעצב בפנינו את תמונת גאטו ווארשה, הכתפולל במחתרת לשלום היר"שוב, את העבר האכזרי, את הרי הפגישה עם נרשאי חזון עצמאותנו.

משגברו דברי פסיה, בת ה-28, לא יכול היה איש בתוך הקהל המגוון, שמלא את האולם, לעצור את זמעותיו.

נאומה, המחריד בפשטותו, המזעזע בלבביותו הקפיא דם בעורקים. קשה היה אחר-כך להתרכז בדברי הנאומים האחרים ואפילו בדבריו היפים של מ. שרתוק.

ספל של אחרתנו הסהורה והקדושה - אמר מר שרתוק על "אם הפליטים", וב-פסוק קצר זה נתגלמה כל הערצתנו לאחות גמלאה זאת.

אודות הפליטה

לפני זמן-מה נודמן לי להיות נוכח בש"ח זה עם ציוני וותיק מחוץ-לארץ, שתרם אחד העם היתה תמיד נר לרגליו. ומענינת מאד היתה השתלשלות דעותיו הפוליטיות (הוא הכחיש, כמובן, ופצק הכחיש, שא"חיהעם עצמו לא העריך את חצו המדיני שבבעיה הציונית, את ענין הרוב היהודי וכ"ו).

אם עלי לבחור - אמר - בין תכנית "בילטמור" ובין מדינה דו-לאומית, מעדיף אני את תכנית-בילטמור. הוא עמד על הצד רך בעליה - בכל עליה ובשמירה עליה. הוא גם נטה למאגדאט בינלאומי, כיוון שבעית ההודים היא בעיה בינלאומית.

הגורל פאטורן

מזורים דרכי הגורל: לעבור את כל סכנות המלחמה - סכנות שתי מלחמות, להשתתף במערכות קשות מאד, להתפרסם כאחד הגנרלים הנועזים ביותר בשדה-הקרב, ולמות חרשים מעטים אחרי זה בתוצאת תאונת-דרכים.

המספרים כבר אמרו: כוחו של גנרל פאטון היה בקרב. הוא התפרסם כמצביא מחקיף, סוער, פוליטיקאי לא היה, ואמנם, ברעג שנסתימה הפרשה תעבאית והתחילה חפרשה הפוליטית - גסתכך. העתוננים מסרו תערות, שלא הוכיחו הפחנה מספקת בין התורה הנאצית ובין המשטר הדימוי קרטי. הן גם האשמות בקשר עם הטיפול בבועיה היהודית. והגנרל, הועבר מפיקודו הקודם למקום שקט יותר.

הוא עצמו היה מן המעטים בין המצביאים האמריקאיים, שלא הסתיר, כי אהב מלחמה. הצטער, שהמלחמה הבאה תבוא לאחר שהוא עצמו כבר לא יוכל להשתתף בה. עם זה היה טוען, שאין לאבד אף חיל אחד יתיר מן החרושי: "זההי פנקסאות גרועה", היה אמר. והחילים היו מסורים לו.

גם האוויר נדקדק

חובבי הראדיו מתאוננים מרה על דלדול השידורים, הבאים עתה מעבר לים. היה זמן ואפשר היה לשמוע מוסיקה מצוינה מההבה תחנות אירופיות. אמנם, לא מעט טים וויתרו מרצון על הקונצרטום של בר-לין, ווינה ורומא בימים ההם, אבל היתה טאריס והיו תכניות הגונות מלונדון, בומן האחרון חל שינוי לרעה בתכניות הבי. בי. סי. נראה לפעמים, באילו אין היא משדרת אלא שסף בלתי-פוסק של-גאון.

רבה הייתה גם בתכניות ה"מלוליות", ששומעים מלונדון (אלה, היודעים מתי ובאי-אלה גלים לקלטן). ביחוד גדלדל מודר הפירושים הפוליטיים. הוותיק שבפרשנים, וויקום סטיר, עור מוסיף להשמיע את הערותיו: הנמרצות בכל יום וי, אבל נעל מר פבושי-החדשות היומיים, שאפשר היה לשמוע בוקר-בוקר, עתה משדרים אותם שלש פעמים בשבוע, ונעלמו גם הפרשי גם הטובים, שעמדו על המשמר בשנות המלחמה ואלה שנשארו אין השיבות יתרה לבריהם.

מורה במיוחד עובדה זו: יש ונראה, שהפרשנים-כאלו כבולים עתה יותר מש' היו בימי המלחמה. בימים ההם היה עזו בניתוח המאורעות המדיניים שהשמיעו, היה מעוף בגישתם לענינים, היה חזון בדבריהם על העתיד. כל אלה נעלמו. עכ' שיו שולט בפרשנות הלונדונית ה"קו", ויותר משיש בשיחות הסברה, נש בהן תע' מולה. דווקא עכשיו, לאחר המלחמה.

הוא הדין, במידה לא מעטה, גם בני גע-לאמריקה. אמנם, בשידורים המקומיים, שאפשר לקלוט אותם רק באמריקה גופא ואולי גם בארצות הסמוכות, רבה התסריסה הרעיונית-כקודם. לא כן השידורים, שאפשר לקלוט באן. זה חרשים רבים שלא שמעתי את קולו של ריימונד גראם סווינג, המוכשר שבפרשני אמריקה.

מדרכות בהשקיים

משהו משתנה במשקים. הם מתרחבים, מתבגרים. והם רוצים, לאחר שנים רבות של חיים קשים, גם קצת נוחות. על כן נסללו המדרכות. מי הממעיט ומי המרבה, יש משק המעביר קו אחד ותו לא. בחינת חצי מצה וחצי מרור. מן המדרכה הראשית, מדרך המלך, הלך עד חדרך בבין. ויש מהדרין, שמעבירים צלב. ויש מהדרין מן המהדרין, שמסעפים את המדרכות ומותחים אותן למקלחת, לביית-הכבוד, ובמידה שאפשר גם לבתים. וגם על המדר' כות פרוש מרבד דק, חלקלק, ויש להוחר כדי שלא למעוד.

עברית בשבת

בקשר עם "העייפות מן העברית", שדובר עליה בפרוזה זה, נזכרתי באחד הפרופסורים הראשונים באוניברסיטה של

בהגיעו לארץ לא ידע עברית. אבל הת' נב' לדבר עברית, אולם רק בימות החול. בשבת היה נוהג לדבר בלשונו המורגלת בפיו, והיה נוחן טעם לדבר: הלא אסור לעבוד בשבת.